

[Hans Rasmussen.]

Bornholm — som man naturligvis er inde paa hører med til det egentlige Danmark — i et Hjørne af Kortet; det maa Børnene nøjes med, og det har til Følge, at store Dele af Danmarks Ungdom i Virkeligheden blot ved, at Bornholm naturligvis hører til det egentlige Danmark, men hvor Bornholm ligger, staar dem uklart. Jeg synes, at denne Uklarhed bør fjernes, hvor der er Lejlighed dertil, og her i dette Tilfælde synes jeg, at vi bør tydeliggøre denne Lov, som altsaa ogsaa skal gælde for Bornholm og de bornholmske Amtsraadsvalg.

Maa jeg føje en enkelt Bemærkning til. Jeg gaar ud fra, at naar denne Lov er vedtaget, maa der udsendes Bekendtgørelse fra Administrationen om, hvorledes Enkelt-heder skal forstaas, og hvorledes Fremgangsmaa den skal være, naar Valgene finder Sted. Jeg siger dette, fordi jeg har lagt Mærke til, at naturligvis alle ligesom jeg har set, at der skal anvendes forskelligt farvede Stemmesedler ved Valgene, og der er ogsaa Tale om, at der skal være et dobbelt Sæt Stemmekasser. Nu kunde det jo meget let tænkes, at der under en opstaaende Valg-travilhed kunde ske Forbytning af Sedlerne, i det Øjeblik de skal nedlægges i Kasserne, men jeg gaar da ud fra, at det maa være Meningen, at Fejltagelse i saa Henseende ikke skal have Indflydelse paa Valgenes Udfald, men at man vil bære sig saaledes ad, at Stemmekasserne tømmes nogenlunde samtidig, saa fejlagtigt nedlagte Stemmesedler kan komme ind i den Bunke, hvor de hører hjemme. Maa jeg yderligere tilføje, at jeg ikke er saa helt sikker paa, at den gule Farve, der er Tale om at anvende, i tilstrækkelig Grad adskiller sig fra den hvide, og det kan maaske medføre en Fare for, at Opgørelsen ikke bliver saa tydelig, som man fra alle Sider ønsker, den skal være.

Jeg henstiller, at man inden Lovforslagets tredie Behandling underkaster det et lille Gennemsyn, og at man, hvor Talen er om Bornholm, søger at tilvejebringe lidt større Tydelighed, end jeg synes, der er i Forslaget, saaledes som det nu foreligger.

Indenrigsministeren (Dahlgard): Nogle af de Ændringsforslag, der er stillet her ved anden Behandling af et Flertal i Udvalget, er jo Udtryk for betydelige Indrømmelser til de Synspunkter, som det konservative Folkeparti gjorde gældende ved Sagens første Behandling, og som saadanne Indrømmelser anbefaler jeg disse Ændringsforslag til Vedtagelse.

En enkelt af disse Indrømmelser inspi-

rerede det ærede Medlem Hr. Krag til en hel Lovsang over, at jeg havde maattet bøje mig paa det paagældende Punkt, Spørgsmaalet om Amtmandens Stemmeret; det ærede Medlem svang sig op til at bruge det Udtryk — jeg forstaar, hvilken Forbryderiskhed jeg i Virkeligheden har ud-tænkt, naar jeg har villet berøve Amtmanden Stemmeretten i Amtsraadet! —, at dette Attentatforsøg fra min Side mod Amtmandens Indflydelse i Amtsraadet lykkeligt var afslaaet. Ja, jeg maa sige, at selv om jeg har gjort denne Indrømmelse, er jeg fortsat af den Opfattelse, at Amtmandens Indflydelse i Amtsraadet i Sandhed ikke vilde have lidt noget ved, at det oprindelige Forslag var blevet vedtaget.

Der kan jo ikke være Tvivl om, at vi og vel alle i Almindelighed ser paa Afstemningerne i Amtsraadet som Afstemninger, hvorved Amtsraadene afgør Sagerne som Repræsentanter for Vælgerne, og for saa vidt vi vil hævde, at der er Folkestyre i Amterne, er det derfor logisk, at Amtmanden, Embedsmanden, ikke har Stemmeret. Og som jeg tillod mig at gøre opmærksom paa ved første Behandling, er det interessant at se, at i Virkeligheden de fleste Amtmænd selv forstaar dette. Vi ser det af, at Amtmændene rundt om i Amterne meget sjældent deltager i Afstemningerne. De forstaar, at deres Indflydelse, deres Anseelse, deres Myndighed aldeles ikke er knyttet til den Stemmeret, der under den gældende Ordning er givet dem, og at det tværtimod er rimeligt, at de i de fleste Tilfælde ikke deltager i Afstemningerne.

Det er i Virkeligheden interessant at se, hvordan denne Anskuelse, som jeg her gør gældende, ikke er af ny Dato, men har været gældende i Demokratiets Rækker saa langt tilbage, som man overhovedet her i Rigsdagen har drøftet kommunale Anliggender. Tager jeg frem for mig Forhandlingerne om Landkommunalloven af 1867, ser vi, hvorledes hele dette Spørgsmaal den Gang tages op af det daværende Venstre, Bondevennerne, og hvilke Anskuelser der den Gang gøres gældende af det daværende Venstredemokrati, og jeg anmoder om Formandens Tilladelse til at oplæse enkelte Bemærkninger, som den Gang blev fremsat; jeg gør det ogsaa, fordi det, som jeg vil oplæse, giver et interessant historisk Bidrag til Tydeliggørelse af den Udvikling, der er foregaaet op igennem de mange Aar indenfor det, der her i Danmark kaldes Venstre. Det er den gamle Demokrat, den gamle Alberti, der i 1867 om hele dette Spørgsmaal siger: